

Załącznik do uchwały Nr 440/XLVII/21
Rady Miejskiej Łomży
z dnia 8 grudnia 2021 r.



**Program wspierania rodziny w mieście Łomża
na lata 2022-2024**



Łomża, 2021 rok

Spis treści

Wstęp	3
1. Założenia programu	3
2. Podstawy prawne do realizacji Programu.	3
3. Dane demograficzne i struktura ludności w mieście Łomża.	4
4. Sytuacja socjalno-bytowa rodzin zamieszkałych w mieście Łomża.....	6
5. Formy wsparcia dostępne mieszkańcom miasta	17
6. Świadczenia	18
6.1. Cele programu.....	18
6.2. Cel główny	19
6.3. Cele szczegółowe.....	19
7.Realizatorzy Programu.....	23
8. Monitoring i finansowanie Programu.	23
9. Podsumowanie.	24
Spis tabel.....	25

Wstęp

Program wspierania rodziny w mieście Łomża opracowany na lata 2022 -2024 jest kontynuacją realizowanego w cyklach 3-letnich programu wspierania rodziny, przygotowywanego w oparciu o art. 176 pkt 1 ustawy z dnia z dnia 9 czerwca 2011 r.

o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2021 poz.159,1006). Przesłanką uzasadniającą formułowanie programu jest konsolidowanie działań podejmowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego przy współdziałaniu innych podmiotów, dla których wiodącym celem jest podejmowanie inicjatyw wzmacniających zasoby rodzin.

1. Założenia programu

Przy opracowaniu programu przyjęto następujące założenia:

1. Rodzina powinna mieć możliwość samodzielnego mierzenia się ze swoimi problemami, co pozwala zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku. Zadaniem instrumentów wsparcia dostarczanych przez podmioty programu jest stymulacja aktywności, wyzwolenie potencjału i umożliwienie zdobycia pożądaných umiejętności.

2. Pomoc powinna ukierunkować rodziny i osoby do samodzielnego funkcjonowania m.in. poprzez przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów. Osoby i rodziny współdziałają z realizatorami programu w celu poprawy swojej trudnej sytuacji życiowej.

3. Pomoc powinna być nakierowana na wykorzystanie zasobów własnych osób i rodzin w celu wzmocnienia środowiska lokalnego i zapobiegania zjawiskom społecznie niepożądanym jak przemoc i sytuacje kryzysowe.

2. Podstawy prawne do realizacji Programu.

Program Wspierania Rodziny w mieście Łomża na lata 2022-24 jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek opracowania 3-letniego programu wynika wprost z art.176 pkt.1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program Wspierania Rodziny dla miasta Łomża jest spójny z przepisami dotyczącymi ochrony dziecka i rodziny oraz innymi dokumentami takimi jak:

– Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2021 poz.159,1006)

–Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2020 poz. 1876, 2369)

–Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2021.1249)

–Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy(t. j. Dz. U. 2021 poz. 1100)

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2021.1119)
 - Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2021.1082)
 - Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U.2020.1359)
 - Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz,U.2021.1162)
 - Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U.2020.1329)
- Program wpisuje się w dokument strategiczny jakim jest Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej, pozostająca obecnie w trakcie procesowania.

Prezentowany dokument został opracowany przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży. W pracach nad Programem bazowano głównie na danych własnych jednostek wypełniających zapisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

W wyniku analizy dostępnych danych i dokumentów, zdecydowano się na zachowanie formalnego kształtu Programu i nadanie podobnej formy dokumentowi opracowanemu w latach poprzednich, przy równoczesnym uzupełnieniu go o brakujące elementy składające się na system realizacji Programu, tj. przede wszystkim aktualizację wskazanych instytucji odpowiedzialnych za ich prowadzenie. Warto dodać w tym kontekście, że zarówno z badania ewaluacyjnego, jak też ze spotkań warsztatowych wynika rekomendacja, by kwestia odpowiednich zapisów dotyczących zasad wdrażania Programu Wspierania Rodziny nadal pozostawała uregulowana formalnie na poziomie Miasta poprzez wprowadzenie odpowiednich aktów prawnych.

Co równie istotne, zaproponowano, by pozostawić (nieco tylko zmodyfikowany) cel główny i cele strategiczne Programu. Założone cele strategiczne generalnie odpowiadają na potrzeby odbiorców instytucjonalnych oraz wyzwania związane z podnoszeniem jakości usług społecznych kierowanych do rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Oceniono, że cele te zostały wyznaczone adekwatnie, odnoszą się do najważniejszych obszarów wspierania rodziny, dosyć jasno wskazują pola, na których należy działać (wsparcie w ramach lokalnych systemów wsparcia, placówek wsparcia dziennego, wsparcie asystentów rodziny).

3. Dane demograficzne i struktura ludności w mieście Łomża

Łomża jest miastem na prawach powiatu położonym w północno -wschodniej Polsce w środkowym biegu Narwi na Nizinie Mazowieckiej. Miasto składa się z czterech zwyczajowych dzielnic: Stare Miasto, Południe, Łomżyca i Kraska, które dzielą się na 15 osiedli.

Liczba mieszkańców w 2020 r wyniosła - 58 323 osoby i po raz kolejny zmniejszyła się w porównaniu z wcześniejszymi latami. Zjawisko to jest zgodne z prognozami demograficznymi GUS , które przewidziały już w latach ubiegłych tendencję spadkową w liczbie ludności naszego miasta. W

2030 r. ma być zaledwie 55,5 tys. mieszkańców, a wszystko wskazuje na to, że problem będzie się pogłębiał. Według analizy, którą przedstawiła Polska Akademia Nauk do 2050 r. Łomża przy dotychczasowym tempie prognozowanego spadku liczby mieszkańców może liczyć tylko - 34,6 tys. osób. Zapobiec tym niekorzystnym zmianom może poprawa warunków życia i wszystko to, co je ułatwia: praca, przedszkola i żłobki, drogi, infrastruktura. To wszystko przyciąga ludzi. Jeśli warunki będą się poprawiały, to ludzie nie będą opuszczać swoich miast. Będzie się też rodziło więcej dzieci. W świetle tych danych niezwykle ważne są programy wspierające mieszkańców i przeciwdziałające omawianym zjawiskom demograficznym.

Struktura wiekowa mieszkańców Łomży jest optymistyczna gdyż osoby w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym stanowią 80% naszego społeczeństwa.

Niestety dane wskazują również jednoznacznie, że rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym co oznacza konieczność intensyfikowania działań wspierających tę grupę mieszkańców. Miasto dostrzegając te potrzeby poprzez realizatorów programu tworzy niezbędny system wsparcia. W roku 2020 do Dziennego Domu Pobytu Senior + skierowano 74 osoby. Liczba uczestników Klubu Seniora wynosiła 160 osób. Większość osób korzystających z dofinansowania na zakup leków w ramach Miejskiego Programu Osłonowego to właśnie seniorzy. Osoby przewlekle chore wymagające opieki kierowane są do Domów Pomocy Społecznej i Rodzinnych Domów Opieki. W miejscu zamieszkania świadczone są natomiast usługi opiekuńcze w tym specjalistyczne. Seniorzy korzystają również z pomocy w formie gorących posiłków w barze lub obiadów z dowozem do domów dla osób tego wymagających.

Głównym powodem zachodzących przemian w strukturze i demografii mieszkańców nadal są zmiany zachodzące w trakcie migracji zarobkowej generującej łączenie się rodzin i odpływ ludności z obszaru miasta. Stopa bezrobocia w regionie łomżyńskim jest nadal wyższa od średniej krajowej jednak bezrobocie w Łomży systematycznie maleje. W 2016 roku w PUP w Łomży zarejestrowanych było 2878 bezrobotnych natomiast w roku 2018 było ich już 2062 osoby.

Tabela.1. Szczegółowe dane dotyczące struktury demograficznej

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Mieszkańcy ogółem	61 513	61 517	61 288	58 962	58 323
<u>Wiek 0-17</u>	<u>10 772</u>	<u>10 850</u>	<u>10 827</u>	<u>9 685</u>	<u>9634</u>
Kobiety	5 286	5 373	5 373	4751	4727
mężczyźni	5 486	5 477	5 490	4934	4907
<u>Wiek produkcyjny</u>	<u>39 345</u>	<u>38 761</u>	<u>37 952</u>	<u>35 469</u>	<u>34 437</u>
Kobiety /18-59/	19 132	18 732	18 299	16 936	16 403
Mężczyźni /18-64/	20 213	20 029	19 653	18 533	18 034
<u>Wiek poprodukcyjny</u>	<u>11 396</u>	<u>11 906</u>	<u>12 509</u>	<u>13 808</u>	<u>14 252</u>
Kobiety / 60 i więcej/	7 926	8 269	8 643	9 379	9 628
Mężczyźni / 65 i więcej/	3 470	3 637	3 866	4 29	4 624

*1. Opracowanie MOPS w Łomży na podstawie danych UM w Łomży
COM Oddział Ewidencji Ludności*

4. Sytuacja socjalno-bytowa rodzin zamieszkałych w mieście Łomża

Powody udzielanego wsparcia wynikają z dokładnej indywidualnej diagnozy każdej rodziny. W systemie pomocy społecznej znajdują się bowiem osoby spełniające kryteria dochodowe i otrzymujące pomoc finansową jak również osoby wymagające wsparcia w formie pracy socjalnej, a nie kwalifikujące się do świadczeń finansowych. Nadal główną przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, długotrwała choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm i przemoc w rodzinie.

Tabela 2. Powody udzielonego wsparcia.

Przyczyna udzielenia wsparcia	2016	2017	2018	2019	2020
Ubóstwo	1234	1096	997	931	687
Sieroctwo	1	0	0	0	1
Bezrobocie	845	690	551	494	416
Potrzeba ochrony macierzyństwa	78	78	103	64	30
Długotrwała choroba	352	383	416	351	431
Niepełnosprawność	502	472	445	585	405
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	179	137	133	181	210
Alkoholizm	28	24	25	53	36
Przemoc w rodzinie	19	11	8	169	122

2. Źródło: dane MOPS.

Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w Łomży jest zmienna i w porównaniu do lat ubiegłych ma tendencję spadkową. Spowodowane jest to czynnikami wynikającymi z kompleksowego wsparcia otrzymywanego przez rodziny oraz wzrostu dostępności społeczeństwa do świadczonych usług. Zintegrowane kierunki działań wielu realizatorów programu poprawiają jakość życia mieszkańców Łomży oraz zabezpieczają część potrzeb rodziny które wcześniej były niezaspokojone. Analizując dane ze sprawozdań rocznych działalności MOPS można zaobserwować zwiększoną aktywność zgłaszania się klientów o pomoc w okresie zimowym, co jest związane ze zmniejszeniem ofert pracy w sektorze rolnym i budowlanym. Należy również wziąć pod uwagę zmieniające się warunki społeczno - gospodarcze w Łomży, migracje oraz efektywność pracy socjalnej, w wyniku której część klientów usamodzielnia się i nie korzysta z pomocy społecznej.

Tabela 3. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Rok 2016	1592	3521
Rok 2017	1476	3130
Rok 2018	1415	2878
Rok 2019	1292	2671
Rok 2020	1213	2171

3. Źródło: dane MOPS

Z danych MOPS wynika, że zmniejsza się również liczba rodzin z dziećmi, które korzystają z pomocy społecznej. Najwięcej jest rodzin wychowujących jedno lub dwoje dzieci, a najmniej rodzin z czwórką i większą liczbą dzieci.

Tabela 4. Rodziny z dziećmi korzystające z MOPS.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Rodziny z dziećmi	410	576	482	391	359
O liczbie dzieci 1	304	217	172	136	135
2	237	195	171	135	103
3	118	112	87	78	84
4	35	34	37	32	26
5	15	13	9	6	8
6 i więcej	5	5	6	4	3

4. Źródło: Dane MOPS w Łomży.

Jednym z zadań pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać.

W szczególnie trudnych sytuacjach znajdują się rodziny, niepełne, wielodzietne, dotknięte chorobą, niepełnosprawnością, uzależnione. W rodzinach tych najczęściej występuje nakładanie się czynników negatywnych np. niedostatek, ubóstwo, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza itp. Oprócz wsparcia finansowego udzielanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej, rodziny otrzymują pomoc o charakterze niematerialnym w formie pracy socjalnej. Definicja międzynarodowa pracy socjalnej stwierdza, że jest to „zawód, który dla zwiększania dobrostanu promuje społeczne zmiany, rozwiązywanie problemów

we wzajemnych ludzkich relacjach oraz wzmocnienie (empowerment) i wyzwolenie ludzi. Korzystając z teorii ludzkich zachowań i systemów społecznych, praca socjalna ingeruje dokładnie tam, gdzie dochodzi do wzajemnego oddziaływania ludzi i środowiska. Podstawowymi zasadami pracy socjalnej są prawa człowieka i sprawiedliwość społeczna”. W komentarzach do definicji za misję pracy socjalnej uznano „umożliwienie wszystkim ludziom rozwoju ich pełnego potencjału, wzbogacenie ich życia i zapobieganie dysfunkcjom. Pomoc udzielana jest indywidualnie dla każdej rodziny, problemy klientów rozpatrywane są w kontekście ich uwarunkowań i możliwości tak, aby uzyskać optymalne rozwiązania z trudnej sytuacji. Obecnie świadczona praca socjalna wymaga od pracowników socjalnych nie tylko zaangażowania w pomaganie ale również wszechstronnej wiedzy i kompetencji oraz elastycznego podejścia do pracy z rodziną.

Tabela 5. Zestawienie danych o rodzinach zamieszkałych na terenie miasta Łomża

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	2375	2134	1973	1751	1560
Liczba pracowników socjalnych	34	35	31	31	31
Liczba rodzin na rzecz których świadczona była praca socjalna	1413	1612	1554	1554	1387
Liczba zawartych kontaktów socjalnych	207	122	97	74	62
Liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	539	412	414	472	326
Liczba osób korzystających z pomocy w ramach Miejskiego Programu Osłonowego na leki	127	240	124	299	236

5. Źródło: dane MOPS

W systemie pomocy społecznej przez rodzinę rozumie się osoby spokrewnione i niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych i umożliwia im życie w godnych warunkach przy uwzględnieniu możliwości prawnych i finansowych

instytucji pomocy społecznej. Brak stabilnych dochodów często skutkuje uzależnieniami i rozpadem rodziny. Wiele rodzin nadal boryka się z trudnościami w zaspokajaniu potrzeb socjalno-bytowych i wypełnianiu ról rodzicielskich.

Tabela 6. Rodziny w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych korzystające z pomocy społecznej

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	179	137	133	181	210
W tym liczba rodzin niepełnych	139	102	87	85	142
W tym liczba rodzin wielodzietnych	53	41	37	74	101
Alkoholizm	28	24	25	53	36

6. Źródło: MOPS w Łomży

Z powyżej przedstawionej tabeli wynika, że następuje stały wzrost liczby rodzin niepełnych korzystających z pomocy MOPS co związane jest ze zmianami w strukturze polskich rodzin (rozwoły, związki partnerskie). Rodziny posiadające troje i więcej dzieci stanowią rodzinę wielodzietną, natomiast rodziny niepełne to rodziny w których opiekę nad dziećmi sprawuje jedno z rodziców.

5. Formy wsparcia dostępne mieszkańcom miasta

Naturalnym miejscem wychowywania dziecka jest jego rodzina, dlatego praca z rodziną w kryzysie jest priorytetowym zadaniem służb społecznych wymagającą interdyscyplinarnego podejścia wielu instytucji. Rodziny niewydolne wychowawczo wymagają indywidualnej oceny i wsparcia dostosowanego do występujących w niej problemów. To nadal najczęściej bezrobocie, uzależnienie i niska świadomość rodziców w zakresie umiejętności i kompetencji wychowawczych powoduje, że rodzina rozpada się lub jest dysfunkcyjna w swoim funkcjonowaniu. W dążeniu do poprawy jakości życia rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych zagrożonych przemocą stosuje się poradnictwo specjalistyczne w MOPS, OIK-a, pomoc asystentów rodziny z Centrum Pieczy Zastępczej. Metody pracy asystenta rodziny i pracownika socjalnego są dostosowywane indywidualnie do sytuacji rodziny i występujących w nich problemów. W przypadku, gdy praca z

rodziną nie przynosi pozytywnych efektów i dobro dziecka jest zagrożone, zachodzi konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Podstawą systemu pieczy zastępczej jest rodzinna forma opieki zastępczej. Do opieki instytucjonalnej trafiają nastoletni wychowankowie. Zabranie dziecka z domu rodzinnego jest dla niego silnym przeżyciem, ale też często terapią „wstrząsową” dla rodziny, motywującą do dobrej zmiany. Asystent rodziny wspiera rodzinę w procesie naprawczym mającym na celu powrót dziecka do rodziców. Ważna jest współpraca wszystkich instytucji pracujących z rodziną. Rodzinną opiekę zastępczą w mieście Łomży realizuje Centrum Pieczy Zastępczej, będące organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Tabela 7. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
I. asystentów rodziny	5	5	5	5	3,5
I. rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	76	76	67	80	80
I. dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny	148	142	128	149	154
I. dzieci pozostających w pieczy zastępczej	62	62	65	22	10

7. Dane Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży(CPZ).

W sytuacjach szczególnie trudnych rodzina wymaga interwencji Sądu Rodzinnego i współpracy z kuratorami i terapeutami WOPiTU. Dzieci mogą na czas rozwiązania problemów rodziny zostać umieszczone w rodzinach zastępczych lub placówce opiekuńczo wychowawczej.

Tabela 8. Liczba dzieci z Łomży umieszczanych w poszczególnych latach w pieczy zastępczej.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
L dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	33	35	38	68	77
L dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo wychowawczej	7	10	9	1	5
I. dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	1	2	7	5	6

8. Dane Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży(CPZ).

Niezwykle ważnym miejscem dla dzieci i młodzieży są świetlice środowiskowe socjoterapeutyczne. Są to placówki wsparcia dziennego, które prowadzą zorganizowaną działalność opiekuńczą i wychowawczą oraz pozwalają na racjonalne zagospodarowanie czasu wolnego od zajęć szkolnych dzieci i młodzieży. Głównym celem w działalności świetlic jest wspieranie rodziny w procesie przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych opieką oraz zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi.

Tabela. 9. Liczba dzieci korzystających ze świetlic w mieście Łomża

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba dzieci uczęszczających do świetlicy	87	97	99	103	107

9.Dane: Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia UM w Łomży

Widoczny w danych wzrost liczby uczestników zajęć proponowanych w świetlicach socjoterapeutycznych w Łomży wskazuje na rosnące zainteresowanie tą formą wsparcia. Ich działalność świadczy pomoc adekwatną do potrzeb dzieci, pozytywnie wpływa na rozwój osobowości, postępy w nauce oraz kształtowanie relacji społecznych opartych na wzajemnej pomocy, współpracy i solidarności. Wszystkie wymienione wyżej argumenty wskazują jednoznacznie na konieczność rozwijania tej formy wsparcia w naszym mieście.

Z doświadczenia w pracy z rodzinami zamieszkałymi na terenie miasta Łomża wynika, że wiele rodzin korzysta ze wsparcia finansowego realizowanego w Łomży przez Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia a od stycznia 2021 r., przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomży. Świadczenia realizowane przez ten wydział oraz MOPS wspierają mieszkańców miasta na wielu płaszczyznach. Podstawowym świadczeniem z którego korzystają rodzice na swoje dzieci są zasiłki rodzinne wraz z dodatkami oraz świadczenie wychowawcze.

Podstawowym świadczeniem z którego korzystają rodzice na swoje dzieci są zasiłki rodzinne wraz z dodatkami oraz świadczenie wychowawcze 500+ i fundusz alimentacyjny. Dla wielu rodzin zwłaszcza tych w których występuje problem bezrobocia i samotnego rodzicielstwa świadczenia te stanowią jedyne źródła utrzymania.

Tabela 10. Dane szczegółowe dotyczące innych wypłacanych świadczeń.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
l. rodzin otrzymujących świadczenie rodzicielskie	125	182	190	174	138
l. rodzin otrzymujących świadczenie wychowawcze niezależnie od dochodu	1812	1262	1558	6852	6788
l. osób które otrzymały jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka (rządowy)	588	599	567	503	393
l. osób które otrzymały jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka (samorządowy)	498	636	650	579	473

10. Dane: MOPS w Łomży

Poszczególne świadczenia rodzinne mają różny charakter: w większości przyznawane są na pewien okres, ale część z nich wypłacana jest jednorazowo tak jak świadczenie z tytułu urodzenia dziecka lub raz w ciągu pewnego okresu np. dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego i świadczenie „Dobry Start”, które w roku 2018 wypłacono po raz pierwszy.

W Łomży skorzystało z niego 4936 rodzin.

Świadczenia rodzinne przysługują obywatelom polskim oraz cudzoziemcom, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne. Przyznawanie świadczeń rodzinnych uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego, z wyjątkiem jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka oraz zasiłku pielęgnacyjnego, które przysługują niezależnie od wysokości dochodów uzyskiwanych przez rodzinę. Rodziny wielodzietne mogą skorzystać z Karty Dużej Rodziny, która uprawnia do systemu zniżek i dodatkowych ulg finansowych w instytucjach publicznych jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług

Na uwagę zasługuje również kompleksowa oferta wsparcia dla rodzin wychowujących niepełnosprawne dzieci w ramach programu „Za życiem”. Program ten obejmuje m.in.: zapewnienie wszechstronnej opieki nad kobietą i dzieckiem w czasie ciąży i po porodzie, pomoc w zakresie

wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, dostęp do usług koordynacyjno -opiekuńczo-rehabilitacyjnych, a także specjalistyczne poradnictwo i pomoc asystentów rodziny. W ramach programu „Za życiem” przewidziano dodatkowe jednorazowe świadczenie w wysokości 4 tys. zł. Przysługuje ono rodzinie w przypadku narodzin dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą jego życiu. W Łomży w 2017 r świadczenie otrzymało 5 rodzin, a w 2018 było ich 11. Osoby i rodziny w związku z niepełnosprawnością otrzymują również świadczenia z tytułu opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem lub osoba dorosłą zależną od opiekuna oraz zasiłki pielęgnacyjne wypłacane niezależnie od dochodu.

Tabela 11. Wsparcie finansowe dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
l. osób otrzymujących zasiłek dla opiekuna osoby dorosłej	47	38	35	23	8
l. osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne na dziecko	183	206	218	221	232
l. rodzin otrzymujących specjalny zasiłek opiekuńczy	45	51	53	66	55
l. osób otrzymujących zasiłek pielęgnacyjny	1405	1435	1483	348	301

12. Dane MOPS w Łomży

Niezwykle istotnym zjawiskiem dotyczącym rodzinę i mającym decydujące znaczenie dla jej prawidłowego funkcjonowania ma bezrobocie. Osoby oraz rodziny nim dotknięte mogą ubiegać się o wsparcie we właściwych dla swojego miejsca zamieszkania urzędach pracy. W Łomży realizatorem programu w tym zakresie jest Powiatowy Urząd Pracy. Bezrobocie wpływa nie tylko na kondycję gospodarki miasta, ale przede wszystkim na funkcjonowanie całej rodziny. Niskie dochody oraz brak aktywności zawodowej dorosłych członków rodziny destabilizują jej sytuację oraz powodują degradację na wielu płaszczyznach. System pomocy osobom bezrobotnym to działania wielu instytucji poczynając od zadań powiatowych urzędów pracy, instrumentów rynku pracy, po zadania ośrodków pomocy społecznej. W Łomży jak wskazują dane z ubiegłych lat bezrobocie maleje.

Zwiększeniu aktywności zawodowej naszych mieszkańców zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym służą także projekty realizowane w naszym mieście w Centrum Integracji Społecznej oraz

w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. Uczestnicy podnoszą w nich i zdobywają nowe kwalifikacje zawodowe oraz współpracują z psychologiem i doradcą zawodowym poprawiając swoje umiejętności społeczne. Projekty te realizowane są w sposób wielopłaszczyznowy dzięki współpracy wielu instytucji z terenu miasta i zaangażowaniu pracujących tam specjalistów. Jak już wspomniano na wstępie w danych demograficznych bezrobocie w Łomży maleje, a poziom osiągniętych dochodów w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia w Polsce nadal oceniany jest jako niski.

Tabela.12. Wsparcie i aktywizacja osób bezrobotnych

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
I. osób bezrobotnych	2878	2318	2062	3040	3204
I. osób wykonujących prace społecznie użyteczne	65	66	65	95	88
I. osób skierowanych na roboty publiczne	120	95	80	137	124
I. osób skierowanych na staż	305	314	192	270	256
I. osób skierowanych na prace interwencyjne	121	129	103	137	145
I. osób skierowanych na szkolenia	29	29	19	13	25
I. osób realizujących zatrudnienie wspierane	5	-	-	-	-
I. osób które otrzymały boni szkoleniowe	3	5	2	1	4
I. osób które otrzymały boni stażowy	4	-	-	-	-
I. osób które otrzymały boni zatrudnieniowy	6	2	-	-	-
I. osób które otrzymały boni zasiedleniowy	35	44	53	48	84
I. osób po 50 r. ż. których zatrudnienie zostało dofinansowane przez PUP	19	13	1	0	0
I. osób którym udzielono dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej	69	50	55	50	89
I. skierowanych bezrobotnych dla których stanowisko pracy powstało w ramach umowy z pracodawcą na refundacji kosztów zatrudnienia/doposażenia stanowiska pracy	107	98	63	52	63

13. Dane udostępnione przez PUP w Łomży

Poza bezrobociem, niskimi zarobkami, uzależnieniami oraz problemami opiekuńczo-wychowawczymi mieszkańców Łomży nie omijają również problemy mieszkaniowe. Trudna sytuacja na rynku mieszkaniowym trwa od wielu lat i dotyczy nie tylko naszego miasta . Potrzeby mieszkaniowe należą do wąskiego zakresu potrzeb, które mają wymiar powszechny, dotyczą wszystkich i pozostają aktualne w całym okresie życia każdego człowieka. Minimalizowanie zagrożeń związanych niezaspokojeniem tej potrzeby wśród rodzin jest niezwykle ważne i dotyczy nie tylko braku mieszkania ale i jego utrzymania.

W tym zakresie osoby i rodziny, które ze względu na niski poziom dochodów, nie są w stanie opłacać czynszu (bądź innych kosztów utrzymania mieszkania) mogą podjąć starania o uzyskanie specjalnej pomocy finansowej w formie dodatku mieszkaniowego i energetycznego.

Tabela 13. Rodziny otrzymujące wsparcie mieszkaniowe.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
l. rodzin otrzymujących dodatek mieszkaniowy	3195	2748	2416	2162	1809
l. rodzin otrzymujących dodatek energetyczny	908	833	754	684	574
l. rodzin którym przyznano mieszkanie	10	69	18	14	11
l. rodzin oczekujących na przydział mieszkania	692	780	869	829	938

14. Dane Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia – Referat Spraw Lokalowych UM w Łomży

6. Świadczenia

Rodziny łomżyńskie mogą korzystać ze wsparcia finansowego w formie świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych, dodatków mieszkaniowych, świadczeń z pomocy społecznej, pomocy socjalnej w szkołach po spełnieniu warunków określonych w odpowiednich ustawach.

Rodziny zamieszkałe w Łomży mają możliwość korzystania z następujących form pomocy:

- ♣ świadczenia pieniężne realizowane przez MOPS (zasiłki stałe, okresowe, celowe i specjalne celowe, zwrotne),
 - ♣ świadczenia niepieniężne (posiłek, schronienie, ubranie, potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, praca socjalna, usługi opiekuńcze) w MOPS,
 - ♣ wykonywanie prac społecznie użytecznych organizowanych przez MOPS i PUP,
 - ♣ pomoc osobom uzależnionym od alkoholu (działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, WOTiLU),
 - ♣ pomoc ofiarom i sprawcom przemocy (działalność MOPS, Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie),
 - ♣ poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne) w Centrum Wspierania Rodziny przy MOPS, OIK i punktach bezpłatnej pomocy prawnej,
 - ♣ pomoc asystenta rodziny w Centrum Pieczy Zastępczej,
 - ♣ świadczenia rodzinne i alimentacyjne (zasiłki rodzinne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, świadczenia rodzicielskie, zasiłek dla opiekuna, gminne jednorazowe świadczenie z funduszu alimentacyjnego) wypłacane przez Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia karta dużej rodziny, łomżyńska karta dużej rodziny realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia),
 - ♣ stypendia i zasiłki szkolne (Wydział Oświaty, Prezydent Miasta Łomża),
 - ♣ działalność organizacji pozarządowych i kościelnych,
 - ♣ wsparcie poradni psychologiczno-pedagogicznych i opieki zdrowotnej.
- Część wyżej wymienionych zadań, np. zagadnienia uzależnień, przemocy, pomocy psychologicznej jest realizowana poprzez interdyscyplinarną współpracę instytucji oraz organizacji społecznych działających w danym obszarze, m.in. szkoły podstawowe i gimnazja, Policję, Straż Miejską, kuratorów sądowych, poradnie leczenia uzależnień.

7. Adresaci Programu

Program wspierania rodziny jest kierowany do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym a przede wszystkim do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Problemy opiekuńczo-wychowawcze są doświadczane przez większość, jeśli nie wszystkie rodziny z dziećmi i wynikają z naturalnych faz rozwoju rodziny. Trudności te jednak większość rodzin potrafi pokonać samodzielnie wykorzystując własne możliwości i zasoby, a także korzystając z powszechnie dostępnych usług i instytucji. Program Wspierania Rodziny skierowany jest do tych rodzin, które z racji doświadczanych problemów przekraczających ich zasoby, nie są w stanie samodzielnie wypełniać funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci. Ze względu na zakres i rodzaj problemów, jakie towarzyszą tym rodzinom, istnieje ryzyko doświadczenia przez nie zjawiska wykluczenia społecznego. Wykluczenie społeczne rodziny, w łomżyńskim Programie Wspierania Rodziny jest definiowane, jako „sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca prawidłowe funkcjonowanie rodziny i pełnienie przez jej członków ról społecznych, ich uczestnictwo w życiu społecznym, prowadząca (lub stwarzająca zagrożenie) do przenoszenia (dziedziczenia) statusu osoby wykluczonej na następne pokolenie. Wiedza i doświadczenie praktyków wskazuje, że przewyciężenie sytuacji zagrażającej wykluczeniem społecznym jest często poza zasięgiem rodzin, które znalazły się w tej sytuacji. Istnieje zatem potrzeba, by osoby i instytucje odpowiedzialne za organizację opieki nad dzieckiem i rodziną udzieliły im wsparcia. Do zapewnienia takiego wsparcia obliguje Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej która zobowiązuje organy jednostek samorządu terytorialnego do podejmowania określonego działania. W szczególności powinno ono polegać na:

- ⇒ Analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- ⇒ Wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- ⇒ Rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny;
- ⇒ Podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- ⇒ Pomocy w integracji rodziny;
- ⇒ Przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- ⇒ Dążeniu do reintegracji rodziny.

6.1. Cele programu.

Głównym celem tworzenia warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny jest wzmocnienie jej pozycji i roli w społeczeństwie oraz zapewnienie osobom i rodzinom możliwości rozwoju i poczucia bezpieczeństwa. Jest to warunek konieczny do zapobiegania negatywnym zjawiskom i kryzysom dotyczącym mieszkańców naszego miasta. Program Wspierania Rodziny jest

dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2022-2024.

6.2. Cel główny

Wzmocnienie roli rodziny i poprawa jej funkcjonowania poprzez stworzenie spójnego systemu wsparcia .

6.3. Cele szczegółowe

1. Pomoc w tworzeniu odpowiednich warunków materialno-bytowych dla rodzin wychowujących dzieci.
2. Prowadzenie działalności sprzyjającej umacnianiu rodziny i właściwego wypełniania roli opiekuńczo –wychowawczej
3. Wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i zapobieganie zjawisku przemocy

Cel szczegółowy 1

Pomoc w tworzeniu odpowiednich warunków materialno-bytowych dla rodzin wychowujących dzieci

LP	Zadanie	Wskaźnik
1	Wsparcie finansowe i rzeczowe	<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób korzystających z pomocy w MOPS• Liczba osób otrzymujących świadczenia z MOPS• Liczba osób korzystających z Karty Dużej Rodziny• Liczba osób korzystających z programu 500+• Liczba osób korzystających z pomocy rzeczowej w ramach POPŻ• Liczba uczniów otrzymujących stypendia i zasiłki szkolne w Wydziale Oświaty• Liczba osób korzystających z programu dożywiania• Liczba osób objętych wsparciem w ramach akcji społecznych / Szlachetna Paczka, Skrzydła i in/

Przewidywane efekty:

Poprawa jakości życia, poprawa funkcjonowania w środowisku lokalnym

Termin realizacji – lata 2022-2024

Realizatorzy: MOPS, organizacje pozarządowe, Wydział Oświaty UM

Cel szczegółowy 2

Prowadzenie działań sprzyjających umacnianiu rodziny i społecznie oczekiwanego –

<u>właściwego pełnienia funkcji</u>		
LP	Zadanie	Wskaźnik
2.	<p>2.1 Poradnictwo rodzinne, prawne, psychologiczne, socjalne</p> <p>2.2 Zapewnienie pomocy asystenta rodziny</p> <p>2.3 Zabezpieczenie opieki i wsparcia</p> <p>2.4 Praca socjalna z rodziną</p> <p>2.5 Działania podejmowane w stosunku do osób uzależnionych i współuzależnionych</p> <p>2.6 Działania podejmowane w rodzinach dysfunkcyjnych</p> <p>2.7 Organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży i aktywizacja społeczna seniorów</p> <p>2.8 Organizowanie pomocy w nauce</p> <p>2.9 Podnoszenie kompetencji rodziców i opiekunów</p>	<p>2.1 Liczba rodzin korzystających z poradnictwa</p> <p>2.2 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny</p> <p>2.3.1 L. dzieci umieszczonych w Pieczy Zastępczej i Placówkach Op-Wych , uczestników świetlic socjoterapeutycznych</p> <p>2.3.2 l. osób otrzymujących usługi opiekuńcze i umieszczonych w domach pomocy społ.</p> <p>2.3.3 l. uczestników WTZ, Klubu Seniora, Senior+, ŚDS</p> <p>2.4 L. rodzin objętych pracą socjalną</p> <p>2.5 L. wniosków do MKRPA i sądu, l. osób które podjęły leczenie</p> <p>2.6 L. rodzin objętych dozorem kuratorskim, l. wniosków o skontrolowanie władzy rodzicielskiej, wgląd w sytuację dziecka, leczenie , skierowanie do dps</p> <p>2.7 L. osób korzystających z placówek dziennego wsparcia</p> <p>2.8 L. dzieci korzystających z pomocy w nauce, l. wolontariuszy</p> <p>2.9 L. osób korzystających ze wsparcia dot.</p>

	<p>2.10 Wspieranie działań w zakresie rozwoju dzieci i młodzieży</p> <p>2.11 Podnoszenie kwalifikacji kadry działającej na rzecz rodziny</p> <p>2.12 Wspieranie seniorów w zabezpieczaniu podstawowych potrzeb</p>	<p>prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich / psycholog, warsztaty i in./</p> <p>2.10 L. dzieci otrzymujących stypendia i nagrody</p> <p>2.11 Tematyka i l. odbytych szkoleń, l. osób w nich uczestniczących</p> <p>2.12.1 L. osób objętych wsparciem w postaci usług opiekuńczych</p> <p>2.12.2 L. osób objętych wsparciem w ramach akcji „Zakupy dla seniora”</p>
--	--	--

Przewidywane efekty:

Zabezpieczenie wymaganego wsparcia i poprawa funkcjonowania rodzin, wzmocnienie więzi społecznych i rodzinnych, wzrost kompetencji rodziców, zagospodarowanie czasu wolnego, poszerzenie zainteresowań, minimalizacja skutków negatywnych czynników i zachowań, promowanie zdrowia i kultury fizycznej, zwiększenie świadomości rodziców – opiekunów nt. potrzeb dzieci i rozwiązywania problemów wychowawczych, poprawa sposobu funkcjonowania rodzin w środowisku lokalnym, zwiększenie kompetencji osób realizujących pracę z rodziną

Termin realizacji: – lata 2022-2024

Realizatorzy: MOPS, Centrum Pieczy Zastępczej, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza, organizacje pozarządowe, OIK, Wydział Oświaty, WTZ, Klub Seniora, Senior+, MKRPA, Sąd Rejonowy, WOTiLU

Cel szczegółowy 3

Wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i zapobieganie zjawisku przemocy

LP	Zadanie	Wskaźnik
3.	3.1 Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych kierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem	3.1 Tematyka i l. programów, l. uczestników

	<p>3.2 Wspieranie i rozwój zastępczych form opieki rodzinnej</p> <p>3.3 Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki</p> <p>3.4 Działania Lokalnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie</p> <p>3.5 Tworzenie warunków do powrotu dzieci do rodziny biologicznej</p> <p>3.6 Prowadzenie Centrum Wspierania Rodziny przy MOPS</p>	<p>3.2.1 L. dzieci objętych wsparciem</p> <p>3.2.2 L. zawodowych rodzin zastępczych</p> <p>3.2.3 L. osób przeszkolonych pełniących f. rodziny zastępczej</p> <p>3.2.4 L. przeprowadzonych procedur zakończonych przysposobieniem dziecka</p> <p>3.3.1 L. wychowanków</p> <p>3.3.2L. przeprowadzonych indywidualnych programów usamodzielnienia</p> <p>3.4.1L. posiedzeń LZI, grup roboczych</p> <p>3.4.2 L. prowadzonych procedur NK</p> <p>3.4.3 L. edycji programów korekcyjno- edukacyjnych, l. uczestników</p> <p>3.5.1L. dzieci przebywających w pieczy zastępczej</p> <p>3.5.2 L. dzieci, które wróciły do rodziny biologicznej</p> <p>3.6.1 L. rodzin korzystających z wsparcia</p> <p>3.6.2 L. przeprowadzonych szkoleń dla osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie-</p> <p>3.6.3 działania w zakresie edukacji społeczności lokalnej</p>
<p>Przewidywane efekty:</p> <p>Podniesienie świadomości w dziedzinie uzależnień i zachowań o charakterze przemocowym, zdrowego stylu życia, tworzenie warunków do samodzielnego funkcjonowania dorosłych wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki rodzinnej, zwiększenie świadomości rodziców i opiekunów w zakresie zagrożeń wynikających z uzależnień i występującej przemocy, kontynuowanie interdyscyplinarnej współpracy instytucji działających na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny, zmniejszenie liczby dzieci pozostających w opiece instytucjonalnej i rodzinach zastępczych</p> <p>Termin realizacji: – lata 2022-2024</p>		

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Pieczy Zastępczej, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza, Lokalny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Interwencji Kryzysowej

7. Realizatorzy Programu

Realizatorami Programu są wszystkie instytucje i organizacje zaangażowane w pracę z rodziną a w szczególności:

- ♣ Urząd Miejski,
- ♣ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- ♣ Komenda Miejska Policji,
- ♣ Centrum Pieczy Zastępczej,
- ♣ Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza,
- ♣ Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- ♣ Klub Seniora,
- ♣ Lokalny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- ♣ Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ♣ Środowiskowy Dom Samopomocy,
- ♣ Dzienny Dom Pobytu Senior +
- ♣ Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Łomży
- ♣ Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- ♣ Caritas,
- ♣ Organizacje Pozarządowe,
- ♣ Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- ♣ Koło Wolontariatu przy MOPS
- ♣ inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny.

8. Monitoring i finansowanie Programu.

Koordynatorem Programu zadań będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomży. Monitoring Programu będzie odbywał się na bieżąco poprzez współpracę z rodzinami i zaangażowanymi podmiotami, przewiduje się również sporządzanie corocznego sprawozdania z realizacji Programu. Program stanowi dokument otwarty i może podlegać modyfikacjom w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych miasta Łomża. W przypadku konieczności wprowadzania zmian Program będzie podlegał aktualizacji.

Przewidywane źródła finansowania:

- 1.budżet samorządowy,
- 2.budżet państwa,
- 3.środki własne instytucji i organizacji pozarządowych,
- 4.środki zewnętrzne.

9. Podsumowanie.

Program Wspierania Rodziny w mieście Łomża na lata 2022-2024 jest zgodny z celami i działaniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Łomża. Program zakłada, że stworzenie właściwych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodziny, podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji, promowanie rodzinnego stylu życia wpłynie na poprawę jakości życia rodzin, dzieci i młodzieży na terenie miasta Łomża oraz przyczyni się do zmniejszenia występowania dysfunkcji i niekorzystnych zjawisk zagrażających kondycji rodziny. Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny włączyć się instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami wspierają dzieci i ich rodziny.

Spis tabel

Tabela 1. Szczegółowe dane dotyczące struktury demograficznej	6
Tabela 2. Powody udzielonego wsparcia.....	7
Tabela 3. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej.....	8
Tabela 4. Rodziny z dziećmi korzystające z MOPS.....	8
Tabela 5. Zestawienie danych o rodzinach zamieszkałych na terenie miasta Łomża	9
Tabela 6. Rodziny w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych korzystające z pomocy społecznej	10
Tabela 7. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	11
Tabela 8. Liczba dzieci z Łomży umieszczanych w poszczególnych latach w pieczy zastępczej	11
Tabela 9. Liczba dzieci korzystających ze świetlic w mieście Łomża	12
Tabela 10. Dane szczegółowe dotyczące innych wypłacanych świadczeń	13
Tabela 11. Wsparcie finansowe dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów	14
Tabela 12. Wsparcie i aktywizacja osób bezrobotnych	15
Tabela 13. Rodziny otrzymujące wsparcie mieszkaniowe	16

Przewodnicząca
Rady Miejskiej Łomży

Alicja Konopka